

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Диана Маринова, катедра „Международно право и право на ЕС“, ЮФ на УНСС

Относно: дисертационния труд на Жанета Иванова Жекова на тема “Субективни права, сродни на авторското”, представен за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. „Право“, *научна специалност* „Гражданско и семейно право“

Основание за представяне на становището е участието ми в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 24/16.01.2023 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“.

1. Информация за дисертанта.

Жанета Иванова Жекова е завършила специалност „Право“ в ИУ - Варна през 1998 год. , след което през 2012 г. получава магистърска степен по междууниверситетска магистърска програма „Управление на международни бизнес проекти“ във ВСУ „Черноризец Храбър“ през 2012. Има завършен мастер клас във ВСУ за лидерството в условията на глобализма и глобалните аспекти на международните икономически отношения и други курсове във ВСУ, както и курс в Брюксел за политиките на ЕС за Република България.

В периода 1999 – 2008 е работила последователно като старши юрисконсулт, главен юрисконсулт и началник на отдел „Правно-нормативно обслужване“ на Община Шумен, като старши юрисконсулт в Община Варна и като Началник отдел „Правно-нормативно обслужване“ в Областна администрация – Варна.

От 2008 г. до момента Жанета Жекова е адвокат, член на Адвокатска колегия - Варна.

Владее английски, френски и руски езици.

2. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд на тема „Субективни права, сродни на авторското право“ е с обем от 190 страници. Структурата му включва увод, пет глави и заключение. Направени са 427 бележки под линия. Библиографията обхваща 33 заглавия на български език, 5 на руски език и 43 на английски език. Научните приноси и предложенията „de lege ferenda“ са отделени в края на изложението, което с поред мен е удачно.

Избраната от докторанта тема безспорно е актуална, тъй като сродните права придобиват не само теоретично, а и все по-важно практическо значение. Същевременно липсва цялостно изследване в българската правна литература. Правната им уредба в националното законодателство се състои предимно от норми, препращащи към уредбата на авторските права, което определено е недостатък.

Трудът е структуриран правилно, макар и не традиционно.

В увода се посочва актуалността на темата и се мотивира необходимостта от разработката. Представен е предметът и са посочени основните цели и задачи, както и използваните методи.

В Глава първа предмет на изследване са: възникването и развитието на закрилата на сродните права и дефиниране на понятията „авторско право“ и „сродни права“ в основните правни системи – континенталната и англосаксонската (Раздел I); основните източници на уредба на сродните права в международното право и правото на ЕС, като специално внимание се обръща на хармонизацията на нормите на авторското и сродните му права в ЕС в директиви (Раздел II); развитието на вътрешното право (Раздел III); обща характеристика на сродните права като „сложни субективни права“ (Раздел IV).

Глава II е посветена на обектите на сродните права.

В Глава III авторът разглежда носителите на сродните права - артисти-изпълнители (Раздел I), продуценти на звукозаписи (Раздел II), продуценти

на филми (Раздел III) и радио- и телевизионни организации (Раздел IV) и съответните им особености. Обръща се внимание на различията в терминологията и необходимостта от изясняване на понятията.

В Глава IV се определя съдържанието на сродните права – неимуществени (Раздел I) и имуществени права (Раздел II), където се уточнява понятието „синхронизиране“ като особен вид преработка на звукозаписа.

В Глава V се изследва времетраенето (Раздел I) и наследяването (Раздел II) на сродните на авторското право права.

В заключението са направени обобщени изводи.

В разработката се използвани общонаучни методи – логически, исторически, системен и др., както и специални юридически методи, сред които се откроява сравнителноправният анализ. Това е допринесло до голяма степен за постигането на целите на труда.

3. Оценка на научните и научно – приложните приноси на дисертационния труд

Представеният труд е актуално и оригинално изследване на тема, която не е достатъчно застъпена в българската правна доктрина. В правната уредба на анализираниите проблеми съществуват празноти и неясноти, които също обуславят необходимостта от такова задълбочено изследване. То се отличава не само с теоретически постановки, а и с практическа приложимост.

По-специално, сред научните приноси може да се открият следните:

- Първо цялостно монографично изследване на сродните права;
- Постигане на основната цел – идентифициране на същността на субективните права и спецификите им;
- Сравнителноправен анализ на закрилата на сродните права в континенталната и в англосаксонската правни системи;

- От международноправна гледна точка интерес представлява анализът на уредбата в международните актове;
- Анализ на правото на ЕС в изследваната област;
- Съпоставка и разграничение на отделните групи сродни права;
- Особено ценно и важно е разграничаването на творческия принос, усилия и изяви при сродните права от тези при авторските права;
- Уточняване на понятията „звукозапис“, „оригинал“ на филм и „копие“ на филм, както и посочване на липси на легални определения на някои важни понятия и в тази връзка – обосноваване на необходимостта от изследване на източниците на правото и правната доктрина;
- Анализ на прилагането по аналогия на авторските права; Научно-приложните приноси са обособени в няколко предложения „de lege ferenda“ за усъвършенстване на законодателството:
- Необходимост от отстраняване на несъответствие, свързано с обозначаване на носителя на сродното право;
- Необходимост от прецизиране на разпоредби в ЗАПСП, свързани с времетраенето на неимуществени права на продуцентите на звукозаписи и на филмовите продуценти, както и с наследяването на сродното право на продуцента, когато той е юридическо лице.

4. Оценка на публикациите по темата на дисертационния труд и на автореферата

По темата на дисертационния труд са представени три публикации - доклад в сборник от научна конференция на ЮФ на ВСУ и две статии в електронно издание на ВСУ. Авторефератът отговаря на нормативно установените изисквания относно неговата форма и съдържание. Научните приноси са отразени коректно от докторанта.

5. Критични бележки и препоръки

Критични бележки:

- Необходимост от по-задълбочен анализ на международните източници и актовете на ЕС;
- Липсва анализ на съдебна практика (българска и по възможност – чуждестранна), което е важно за посочване на проблеми в правоприлагането и начините за разрешаването им;
- Допуснати множество граматически и технически грешки.

Препоръки:

- Дисертантът да продължи изследванията си в тази област поради нейната актуалност и значимост, като представи и други публикации;
- След съобразяване с критичните бележки трудът да бъде публикуван предвид неговия безспорен принос за правната наука, законодателството и правоприлагането.

6. Заключение

Дисертационният труд на тема “Субективни права, сродни на авторското” представлява оригинално научно изследване, което следва да получи положителна оценка.

Трудът отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за прилагането на ЗРАСРБ и на Наредба №12 за придобиване на образователна и научна степен „доктор” и научна степен „доктор на науките” на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Въз основа на гореизложеното в становището ми предлагам на научното жури да вземе решение за присъждане на Жанета Иванова Жекова на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. „Право“, научна специалност „Гражданско и семейно право“.

03.02.2023

доц. д-р Диана Маринова